Nationalspråksnämnden 28.10.2026 § 28

§ 28

Utlåtande till välfärdsområdesstyrelsen om budgeten för 2027 och ekonomiplanen för 2027–2029

Beredning och upplysningar (fornamn.efternamn@luvn.fi):
Johanson Hanna
Päivärinta Ari

Beslutsförslag

Nationalspråksnämnden beslutar

1. ge ett utlåtande till välfärdsområdesstyrelsen om välfärdsområdesdirektörens förslag till budget för 2027 och ekonomiplan 2027–2029 och

2. justera protokollet i fråga om detta ärende vid sammanträdet.

Behandling

Detta ärende behandlades på basis av ordförandes redogörelse.

En ny bilaga ”Nationalspråksnämndens utlåtande om förslaget till välfärdsområdets budget för 2027 och ekonomiplanen för 2027–2029” lades fram på bordet.

Medlem Törnqvist-Björklund var frånvarande från sammanträdet under behandlingen av detta ärende kl. 17.54-17.55.

Beslut

Nationalspråksnämnden godkände ordförandets beslutsförslag enhälligt.

Redogörelse

Allmänt

Enligt 115 § i lagen om välfärdsområden ska välfärdsområdesfullmäktige före utgången av varje år godkänna en budget för välfärdsområdet för det följande kalenderåret. I budgeten ska välfärdsområdeskoncernens ekonomiska ansvar och förpliktelser beaktas. I samband med att budgeten godkänns ska fullmäktige också godkänna en ekonomiplan för minst tre år. Budgetåret är ekonomiplanens första år.

Motiveringar till välfärdsområdets budget och ekonomiplan

Välfärdsområdets ekonomiplan grundar sig på välfärdsområdets strategi och beslutet om räddningsväsendets servicenivå, som godkänts av välfärdsområdesfullmäktige. Välfärdsområdesstyrelsen har vid sitt sammanträde den 15 juni 2026 § 118 godkänt en planeringsram med riktlinjer för utarbetandet av välfärdsområdets ekonomiplan 2027–2029. Utöver planeringsramen har man i budgetberedningen även utgått från bokslutsprognosen från delårsrapporten 1.1–30.6.2026 och finansministeriets finansieringsprognos för 2027, som uppdaterades den 21 september 2026. Kalkylen över utgiftstrycket i finansieringen 2028–2029 baserar sig på finansministeriets kalkyl som publicerades den 30 april 2026.

Välfärdsområdet började planera balanseringen av sin ekonomi redan när välfärdsområdena inledde sin verksamhet 2023, och en betydande nivåkorrigering av ekonomin genomfördes redan 2024. År 2025 kunde välfärdsområdet, som det första välfärdsområdet, täcka de underskott som uppkommit 2023–2024. I välfärdsområdets balansräkning har det för åren 2023–2025 ackumulerats ett kumulativt överskott på 2,7 miljoner euro. Resultatprognosen för 2026 är 81,3 miljoner euro i årets andra delårsrapport. Om prognosen går i uppfyllelse kommer välfärdsområdets kumulativa överskott därmed att uppgå till cirka 84 miljoner euro den 31 december 2026. De ekonomiska anpassningar som gjorts under tidigare år och att ekonomin nådde balans redan 2025 underlättar planeringen av ekonomin för 2027–2029.

Planeringen för de kommande åren försvåras av att utsikterna för den icke-öronmärkta statliga finansieringen har försämrats jämfört med utsikterna i slutet av förra året. De ändringar i finansieringslagen som riksdagen fattat beslut om och som träder i kraft den 1 januari 2027 kommer att minska Västra Nylands välfärdsområdes finansiering mest i hela Finland från och med 2027. Basfinansieringen minskar med cirka 21 miljoner euro för 2027. Den totala effekten på basfinansieringen är cirka -66 miljoner euro på 2029 års nivå, det vill säga cirka -3 procent.

Dessutom har uppskattningarna angående finansieringen i efterhand för 2027–2028 minskat avsevärt jämfört med vad finansministeriet prognostiserat i sina tidigare kalkyler över utgiftstrycket och som välfärdsområdet utgick från i budgeten för 2026 och ekonomiplanen för 2027–2028, som välfärdsområdesfullmäktige godkände den 9 december 2025.

Den icke-öronmärkta statliga finansieringen består av kalkylerad basfinansiering och finansiering i efterskott. Genom finansieringen i efterhand korrigeras, med två års fördröjning, skillnaden mellan den kalkylerade finansieringen och välfärdsområdenas faktiska kostnadsnivå på nationell nivå. Basfinansieringen är kalkylerad finansiering som riktas till välfärdsområdena. Den bestäms på grundval av föregående

årets kalkylerade finansiering och höjs på basis av förändringen i servicebehovet, kostnadsnivån och uppgifterna.

I finansieringen i efterhand beaktas välfärdsområdenas faktiska kostnader. Om välfärdsområdets kalkylerade basfinansiering för ett enskilt år har varit lägre än de faktiska kostnaderna för samma år justeras denna skillnad i finansieringen med efterhandsjustering med två års fördröjning. Exempelvis adderas välfärdsområdenas underskott för 2025, det vill säga differensen mellan de kalkylerade och faktiska kostnaderna, till välfärdsområdets finansiering för 2027 som finansiering i efterhand. Finansieringen i efterhand delas ut till välfärdsområdena på samma grunder som basfinansieringen för året i fråga. Finansieringen för ett enskilt område förändras därför inte direkt enligt områdets egna faktiska kostnader. I praktiken kan ett välfärdsområde vars ekonomi har utfallit bättre än genomsnittet för välfärdsområdena få mer finansiering i efterhand än vad som behövs för att täcka det underskott som uppstått.

Logiken bakom modellen för välfärdsområdenas finansiering grundar sig på antagandet att välfärdsområdenas finansiering på längre sikt når upp till nivån för basfinansieringen. Att hålla välfärdsområdets ekonomi i balans förutsätter därmed att nettokostnaderna för välfärdsområdets verksamhet hålls på nivån för basfinansieringen.

Finansieringen i efterhand varierar kraftigt från år till år. En permanent höjning av kostnadsnivån i välfärdsområdets grundläggande verksamhet kan inte bygga på finansiering i efterhand. Om välfärdsområdet får mer finansiering i efterskott än vad som behövs för att täcka tidigare underskott, kan finansieringen användas för utvecklingsprojekt som betalar tillbaka sig själva. I Västra Nylands välfärdsområde är dessa projekt strategins sex förändringslöften. Det är också motiverat för välfärdsområdet att hålla de kumulativa resultaten för räkenskapsperioderna i balansräkningen på överskottsnivå, eftersom det gör det möjligt för välfärdsområdet att vid behov också uppvisa ett underskott under enskilda räkenskapsperioder.

Västra Nylands välfärdsområdes basfinansiering är 1 986 milj. euro för 2027, det vill säga endast 2,4 procent mer än för 2026 på grund av de ändringar i finansieringslagen som regeringen föreslagit. Samtidigt är löneförhöjningarna enligt kollektivavtalet cirka 3,7 procent och den uppskattade ökningen av servicebehovet cirka 1,8 procent.

Västra Nylands välfärdsområdes finansiering i efterhand för 2027 uppgår till 66,7 miljoner euro. Ännu i slutet av förra året prognostiserades finansieringen i efterhand vara cirka 104 miljoner euro. Även nivån på finansieringen i efterskott för 2028 bedöms sjunka med cirka 35 miljoner euro jämfört med den tidigare prognosen. Bakom förändringarna i finansieringen i efterskott ligger välfärdsområdenas bokslutsresultat för 2025 och resultatprognoser för 2026, som är bättre än tidigare beräknat.

Välfärdsområdets ekonomi är i balans i fråga om den grundläggande verksamheten (nettoutgifter utan finansiering i efterhand och utgifter för strategiska förändringslöften) ännu i prognosen för 2026. I budgeten för 2027 hålls den grundläggande verksamheten inte längre i balans, trots att budgeten innehåller anpassningar på 21,8 miljoner euro. Budgetåret har dock beretts utifrån att servicenivån på basnivå kan stärkas, vilket säkerställer effektiva och kostnadseffektiva tjänster på längre sikt. År 2027 är den grundläggande verksamhetens nettoutgifter 2 007 miljoner euro, det vill säga 3,7 procent mer än 2026.

Efterhandsjusteringen av den statliga finansieringen möjliggör ändå satsningar på utveckling av tjänster och verksamhet under åren 2027–2029. De satsningar som åtas för att tillämpa de sex förändringslöftena i strategin måste genomföras så att de antingen är årsvisa utvecklingssatsningar eller satsningar som betalar sig senare. Efterhandsjustering kan inte användas för bestående utgiftsökningar, eftersom den kommer att minska betydligt i slutet av årtiondet. Om finansieringen från efterhandsjusteringen används för bestående utgiftsökningar är välfärdsområdet tvunget att genomföra plötsliga balanseringsåtgärder i ekonomin om några år. För satsningarna på förändringslöftena budgeteras 30,3 miljoner euro för 2027.

Räkenskapsperiodens resultat för budgetåret 2027 är 15,0 miljoner euro, det vill säga 66,3 miljoner euro sämre än prognosen för 2026. Försämringen av resultatet beror huvudsakligen på de ändringar som görs i finansieringslagen, vilka minskar välfärdsområdets icke-öronmärkta statliga finansiering, samt på att finansieringen i efterhand minskar med cirka 30 miljoner euro från 2026.

För ekonomiplaneåren 2028 och 2029 uppvisar välfärdsområdets resultat för räkenskapsperioden ett litet underskott. Tillväxten i statens icke-öronmärkta finansiering är mindre än behovet under båda åren till följd av de ändringar som görs i finansieringslagen. Dessutom minskar finansieringen i efterhand årligen med cirka 13 miljoner euro från 2027.

Behandling av budgeten och ekonomiplanen i välfärdsområdet

Påverkansorganen, nämnden för tjänster och personal, framtids- och utvecklingsnämnden, beredskaps- och säkerhetsnämnden och nationalspråksnämnden ger sina utlåtanden om budgetförslaget vid sina sammanträden den 27–29 oktober 2026. Välfärdsområdesfullmäktiges förhandlingskommitté inleder sina ekonomiplaneringsförhandlingar den 30 oktober 2026. Förhandlingarna fortsätter den 2 november 2026, den 5 november 2026 och den 6 november 2026.

Utifrån förhandlingarna görs det vid behov preciseringar i välfärdsområdesdirektörens budgetförslag, varefter välfärdsområdesstyrelsen ska behandla budgeten och ekonomiplanen vid sitt sammanträde den 23 november 2026.

Välfärdsområdesstyrelsen ger sitt förslag så att välfärdsområdesfullmäktige fattar beslut om budgeten och ekonomiplanen vid sitt sammanträde den 8 december 2026.

Behörighet

Enligt 54 § i förvaltningsstadgan ska nationalspråksnämnden lämna välfärdsområdesstyrelsen ett utlåtande om förslaget till budget och ekonomiplan för välfärdsområdet och följa upp budgetutfallet för sitt ansvarsområdes del.

Utlåtandet utarbetas i synnerhet med tanke på nämndens strategiska ansvarsområden.

Nationalspråksnämndens strategiska ansvarsområde omfattar bland annat att utreda, bedöma och fastställa vilka tjänster den språkliga minoriteten har behov av på sitt eget språk och följa tillgången på tjänsterna och deras kvalitet och stödja utvecklingen av de svenskspråkiga social- och hälsovårdstjänsterna i hela landet och i Västra Nylands välfärdsområde.

Enligt § 74 i förvaltningsstadgan behandlas utlåtanden av framtids- och utvecklingsnämnden, beredskaps- och säkerhetsnämnden, nämnden för tjänster och personal samt nationalspråksnämnden på grundval av ordförandens redogörelse, utan föredragning av en tjänsteinnehavare.

Bilaga

1 Förslag till budget för 2027 och ekonomiplan för 2027-2029
2 Nationalspråksnämndens utlåtande om förslag för budgeten för 2027 och ekonomiplanen för 2027–2029

Tilläggsmaterial

- Begäran om utlåtande till nationalspråksnämnden om budgeten för 2027 och ekonomiplanen för 2027–2029

För kännedom

Verkställighet

Beslutshistoria